

Nieuwsbrief Vereniging PBC's

nr. 2, jaargang 2, mei 2002

Redactie: Wim Keizer, tel. 023 – 5546387, e-mail wkeizer@probiblio.nl

“Hardliners” in DOS

“Er is binnen DOS een aantal *hardliners* dat nog steeds keihard wil uitgaan van het “centrumbibliotheekmodel” met twee lagen, regio en rijk”. Deze informatie bereikte mij afgelopen week uit DOS-kring naar aanleiding van de discussie die het bestuur van de Stichting Overleg Openbaar Bibliotheekwerk Noord-Holland (SOOB) 22 april gevoerd heeft met ambtenaren van de provincie Noord-Holland. Dit ter verklaring van het feit dat een aantal bibliotheekdirecteuren probeerde om de provincie uitspraken te ontlokken over de omvang van basisbibliotheken, gekoppeld aan de bestaande WGR-regio's, die gemiddeld zo'n 250.000 inwoners hebben (als het werkgebied van de Openbare Bibliotheek Amsterdam met 771.000 inwoners buiten beschouwing wordt gelaten).

Uit de hieronder bijeengebrachte informatie van Friesland, Gelderland en Noord-Holland blijkt dat de oude tegenstelling “centrumbibliotheekmodel” (met 2 lagen, regio en rijk) versus “provinciaal-netwerkmodel” (met een rol voor een PBC-nieuwe-stijl) in Friesland nog een factor lijkt te zijn, in Noord-Holland zeker een factor is, terwijl zij in Gelderland niet meer prominent aan de orde lijkt te zijn.

Wim Keizer

Friesland

In Friesland is een stuurgroep gevormd met zowel bestuurlijke als professionele vertegenwoordigers erin. Er is een onafhankelijke voorzitter, dhr Koopmans, ex burgemeester van Wymbritseradiel, thans interim-burgemeester van Bolsward. Verder in de stuurgroep: gedeputeerde, wethouder (namens Vereniging Friese Gemeenten), bestuurder OB Franekeradeel, bestuurder/directeur OB Leeuwarden,

directeur CBD, directeur OB Heerenveen, regiodirecteur, provincieambtenaar.

Het proces wordt begeleid door Twynstra Gudde.

Het strategisch beleidsplan van de CBD “Op één spoor”, en het rapport “Open poort tot Kennis” liggen beide ten grondslag aan de bestuursopdracht die door gedeputeerde staten is vastgesteld voor deze stuurgroep. De stuurgroep heeft drie werkgroepen ingesteld:

1. Clustering en Netwerkvorming. Deze werkgroep bedenkt de criteria waaraan de nieuwe bibliotheekclusters moeten voldoen. Het streven is te komen tot 6 à 10 bibliotheekbesturen in Friesland. Aan deze operatie doen zowel de huidige aangesloten als de zelfstandige bibliotheken mee. Het centraal werkgeverschap door de CBD komt daarmee te vervallen, zo ook het begrip regiodirecteur. Het bibliotheekpersoneel komt in dienst van de nieuw te vormen besturen, wel kan de CBD taken blijven uitvoeren voor de bibliotheekclusters op het gebied van personeelszaken.
2. Het Netwerk en de ondersteuning. Deze werkgroep geeft een advies over het niveau waarop de taken het beste kunnen worden uitgevoerd. Vestigingsniveau, Clusterniveau, Provinciaal niveau of landelijk. Steeds weer terugkerende discussie is of Provinciaal niveau ook synoniem is met CBD. In de bestuursopdracht staat dat de CBD de vanzelfsprekende partner is voor het bibliotheeknetwerk, maar dat wordt niet door alle participanten in het proces zo ervaren. Twynstra Gudde stelt zich in deze op als principiële voorstander van de vrije keuze door de bibliotheken, en gaat geheel uit van hetgeen staat in “Open poort tot Kennis”. Binnen de CBD gaat men uit van het vanzelfsprekende partnerschap en heeft men een veelomvattend programma ingezet om de cultuur te veranderen en de organisatie klaar te maken voor de nieuwe rol: CBD-nieuwe-stijl. Genoemde discussie begint klemmend te worden voor het proces, daarom heeft de stuurgroep besloten

om een dag (zaterdag!) te besteden aan de principiële kwesties rond de positie van de CBD. De werkgroepen hebben sterk de behoefte aan sturende uitspraken hierin door de stuurgroep (eind mei 2002).

3. Draagvlak en communicatie. Deze werkgroep zorgt ervoor dat iedereen goed geïnformeerd blijft en op tijd zijn zegje kan doen.

Naast de genoemde werkgroepen zijn er nog veldteams actief, die de feitelijke samenwerkingswensen van de individuele bibliotheekbesturen en gemeentebesturen inventariseren, kortom "wie gaat met wie".

Aan de gemeentebesturen is gevraagd om de eerste twee jaar het volledige herstructurerings-geld (2 x 320.000 euro) beschikbaar te stellen aan de stuurgroep. Als de gemeenten en het procesmanagement daarmee akkoord gaan dan wordt daarvan Twynstra Gudde betaald en een aantal activiteiten t.b.v. het proces, volgens een begroting. Daar staat dan tegenover dat de stuurgroep er voorstander van is dat het derde en het vierde jaar het herstructureringsgeld grotendeels terecht komt bij de dan inmiddels gevormde clusters, ook om knelpunten t.g.v. deze herstructurering in de personele sfeer op te lossen. Uiteraard moet er ook geld over blijven om eventuele personele knelpunten bij de CBD op te lossen.

De regie van het hele proces ligt bij de provincie, zij wordt daarbij ondersteund door Twynstra Gudde. De CBD heeft slechts de rol als partner in het hele gebeuren. Met name de zelfstandige bibliotheken spelen een prominente rol in het proces. Voordeel daarvan is dat ze ook echt mee gaan in deze hele operatie, nadeel is dat de specifieke problematiek van de plattelandsbibliotheek wel eens wat onderbelicht is. De CBD profileert zich op dit moment sterk als bedrijf dat zichzelf aan het veranderen is. Dat is ook wel nodig, want recent imago-onderzoek (aan het begin van dit traject) wijst uit dat het imago van de CBD in de ogen van de bibliotheekdirecteuren/hoofden nog heel wat moet verbeteren om een goede partner te zijn/worden voor het netwerk van bibliotheken. De zelfstandige bibliotheken vinden dat de CBD wel erg veel in zichzelf investeert, terwijl de nieuwe positie nog helemaal niet duidelijk is. Zij zouden liever zien dat de CBD zich iets afwachtender zou opstellen. Des te belangrijker is het dat de

discussie in de stuurgroep over de positie van de CBD spoedig gevoerd wordt en leidt tot een gezamenlijk belang t.a.v. de interne ontwikkelingen binnen de CBD.

H. Janssen
Leeuwarden, 17 april 2002

Gelderland

Provinciale Staten van Gelderland hebben ingestemd met het koepelconvenant en hebben Gedeputeerde Staten gemachtigd in het algemeen bestuur van het IPO akkoord te gaan met dit convenant. Op 26 februari 2002 verzonden GS van Gelderland een brief aan de colleges van B en W van de Gelderse gemeenten over bibliotheekvernieuwing, inclusief een uitnodiging voor een startconferentie op 25 april aanstaande. De bibliotheken zijn verheugd over de inhoud van deze brief, omdat deze aansluit bij de eigen plannen van de Gelderse bibliotheeksector. Biblioservice Gelderland (BSG) is d.m.v. haar voorzitter vertegenwoordigd in het Overleg Gelderse Openbare Bibliotheken (OGOB), welke op dit moment optreedt als de vertegenwoordiging van alle Gelderse bibliotheken op basis van een samenwerkings-convenant tussen BSG (72 bibliotheken) en 10 zelfstandige bibliotheken.

Omdat de bibliotheken al eerder onderkend hebben dat er een nieuwe structuur moet komen en zelf al de nodige stappen hebben gezet om dit te realiseren, heeft het OGOB eind 2001 de provincie een notitie aangeboden, getiteld: "Gelders Bibliotheek Netwerk". Het rapport verwoordt de ambities van de Gelderse bibliotheeksector voor de komende jaren. De ambities zijn:

1. De bibliotheek als cultureel educatief centrum
2. De bibliotheek als leverancier van informatie en media op maat
3. Lokale inbedding, bovenlokaal netwerk
4. De informatiefunctie van de bibliotheek als onderdeel van een nationaal kennis- en informatiecentrum
5. Eisen aan professionaliteit

De stedelijke bibliotheken en de bij BSG aangesloten bibliotheken hebben zich uitgesproken voor een samenwerkingsmodel waarbij centraal staan: bundeling van deskundigheid en het op elkaar afstemmen

van de dienstverlening om aldus een betere kwaliteit van de dienstverlening te bereiken en het innovatief vermogen van deze sector te vergroten. In de beleidsnotitie gaat men er vanuit dat er een efficiënt en effectief Gelders bibliotheeknetwerk moet komen. Daarin is er veel aandacht voor het lokale ondernemerschap van de basisbibliotheken en hun relatie met gemeenten. Tijdens de startconferentie die op 25 april aanstaande door de provincie in haar regierol wordt georganiseerd, zal een vertegenwoordiger van de Gelderse Bibliotheken de gemeenten nader informeren over de netwerkvorming. Ook is met de provincie afgesproken dat het OGOB voor de zomer 2002 de provincie een implementatieplan aanbiedt, waarin de hoofdlijnen van het rapport "Gelders Bibliotheek Netwerk" verder zijn uitgewerkt. De provincie schakelt hiernaast een extern organisatiebureau in om het provinciaal bibliotheekplan te schrijven, waarbij de basis de notitie van de sector zelf zal zijn. In het kader van de besteding van de bedragen van het ministerie van OCenW zijn de volgende projecten ingediend: deskundigheidsbevordering voor beleidsambtenaren, deskundigheidsbevordering voor bibliotheekbesturen, het ontwikkelen van een model voor bovengemeentelijke samenwerking, kwaliteitszorg, competentie/managementontwikkeling, waaronder het OBIP+ systeem en een procesbegeleider bij de uitvoering van de provinciale bibliotheekvernieuwing.

Gerie ten Cate
april 2002

N.B.:

Uit het concept-bestedingsplan OCenW-gelden van de provincie nog het volgende:

- Er is over 2001 en 2002 totaal 1.449.728 euro beschikbaar.
- "De ondersteuningsstructuur zal in de toekomst een spin in het web moeten zijn van het Gelderse bibliotheeknetwerk. De ondersteuning is meer dan Biblioservice Gelderland en Bibliotheek Arnhem. Ook de basisbibliotheken kunnen daar deel van uitmaken door de eigen deskundigheid in te zetten".
- "De provincie bindt zich op grond van het koepelconvenant aan de volgende afspraken: 1. er wordt een provinciaal bibliotheekbeleidsplan opgesteld voor het provinciale bibliotheekbeleid,

gebaseerd op overleg met de gemeenten en andere relevante partijen. Vervolgens werkt de provincie mee aan het realiseren van dit beleidsplan. 2. De provincie stimuleert actief de vorming van basisbibliotheken, samenwerking tussen basisbibliotheken en provinciale en interprovinciale ondersteuningsorganisaties. 3. de provinciale bibliotheekvoorziening is onderdeel van een landelijk stelsel en neemt daar aan deel onder meer door het uitvoeren van samenwerkingsafspraken".

- "Wij onderscheiden drie hoofdbestemmingen (voor de OCenW-bedragen): 1. Ontwikkelingstraject, 2. Kwaliteitszorg en 3. Netwerkontwikkeling (voor nadere invulling daarvan: zie bijlage).
- "75 % van de beschikbare middelen willen wij rechtstreeks inzetten voor de gemeenten om vorming van basisbibliotheken mogelijk te maken. 25 % zetten wij in voor de vormgeving van het provinciale bibliotheeknetwerk en vooral voor het ontwikkelen van een aanbod van kwaliteitszorg voor het lokale bibliotheekwerk. Voorbeelden zijn: organisatie- en competentie-ontwikkeling, implementatie van het model van kwaliteitszorg voor de basisbibliotheken, inzet OBIP+. 114.662 euro is beschikbaar voor de kosten die onze provincie maakt voor ondersteuning van het vernieuwingsproces. Wij zetten deze middelen in voor het inhuren van externe deskundigheid voor de implementatie van het bibliotheekbeleidsplan".

Wim Keizer

Noord-Holland

In vervolg op de vergadering van de Stichting Overleg Openbaar Bibliotheekwerk Noord-Holland (SOOB) op 27 februari, waarin de provincie Noord-Holland voorstelde om de SOOB prominent bij de inhoudelijke invulling van het koepelconvenant te betrekken, is in de SOOB-vergadering van 22 april besloten akkoord te gaan met het voorstel van de provincie om vier werkgroepen in te stellen. De vier onderwerpen zijn: personeel en organisatie (P&O- en

managementvraagstukken), informatie- en communicatietechnologie (ICT), regionale samenwerking (met name op gebied collectiebeleid en cultuur- en educatiebeleid) en wetenschappelijke steunfunctie (WSF, inclusief innovatie). Gevraagd wordt om op deze terreinen met voorstellen te komen omtrent samenwerking en kwaliteitsverbetering. De provincie benoemt voor de werkgroepen onafhankelijke voorzitters. Het is de bedoeling van de provincie dat de werkgroepen na 3 vergaderingen in de tweede helft van juni advies uitbrengen.

De provincie heeft de keus voor deze vier onderwerpen gebaseerd op de uitslag van de onder gemeenten en bibliotheken gehouden inventarisatie.

Zoals zij 27 februari al had gemeld, kiest de provincie bij de vorming van basisbibliotheken voor een groeimodel, waar mogelijk gekoppeld aan gemeentelijke herindelingen. In de SOOB-vergadering van 22 april ging een aantal directeuren van bibliotheken met eigen directievoering uitvoerig in op dit onderwerp, omdat men de provincie graag uitspraken wilde ontlokken over de gewenste omvang van de toekomstige basisbibliotheken, gekoppeld aan de WGR-regio's. Dat leverde de constatering op dat de gesprekken die al gaande zijn zich afspelen binnen de volgende natuurlijke WGR-regio's: Kop van Noord-Holland, Oostelijk West-Friesland, Noord-Kennemerland, Zuid-Kennemerland en Gooi en Vechtstreek. Verder werd geconstateerd dat binnen de Agglomeratie Amsterdam gesprekken zijn in Zaanstreek-Waterland en in Amstelland en Meerlanden. Ook werd nog een keer vastgesteld dat de Openbare Bibliotheek Amsterdam al heel groot is. Met een werkgebied van 771.000 inwoners (gemeenten Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel) is zij de grootste bibliotheek van Nederland.

Wim Keizer
3 mei 2002